

การจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจ ภาคตะวันออก*

BALANCING NATURAL RESOURCES AND THE ENVIRONMENT ON THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR BASE

วรพจน์ ก้องเสนาะ, พิชจักษ์ณ์ ฉันทวิริยสกุล, สุขสรร ทองที, ฉัตรชัย แนวพญา

Worapot Kongsanoh, Phirachak Chandhaviriyaskul, Suksan Tongtee,

Chatchai Naewphaya

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Saokum.sai@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบ เศรษฐกิจภาคตะวันออก ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลกับประชาชนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 31 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักรักษาหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน 2. ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในพื้นที่การป้องกันและลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุสารเคมี 3. พัฒนาระบบประกันความเสี่ยงของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ EEC ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนน่าอยู่ ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง เพิ่มพื้นที่ดูดซับมลพิษทางอากาศ 4. สนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ในรูปแบบที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม เรื่องรายละเอียดของกฎหมายต่าง ๆ พื้นที่โซน EEC มีกฎหมายแยกออกมาจากกฎหมายปกติ จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมากำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความชัดเจน การวิเคราะห์ SWOT Analysis ด้านจุดแข็ง มีลักษณะที่ตรงเหมาะสม รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มี

ศักยภาพสูงในการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม มีความพร้อมทางสาธารณูปโภค ประชาชนให้ความใส่ใจและตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านจุดอ่อน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการด้านการจัดการมลพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติด้านโอกาส มีการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ ส่งเสริม ด้านข้อจำกัด มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การจัดสมดุล; ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; เขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

Abstract

This research aimed to study balancing natural resources and the environment on the Eastern Economic Corridor base. It employed mixed-research methods. The quantitative research data were collected from 400 residents of Chonburi Province, and the qualitative research collected data from 31 key informants. Research tools included questionnaires and interviews, and data analysis involves frequency, percentage, mean, standard deviation, and descriptive content analysis.

Findings were as follows: 1. Local administrative organizations must have public relations to make people understand the importance of natural resources. 2. There must be cooperation between the public and private sectors to control pollution from the source by expediting the disposal of accumulated solid waste in the area to prevent and reduce the risk of chemical accidents. 3. Develop a risk insurance system for industrial plants to relieve affected people and to increase the efficiency of environmental impact assessment in the EEC area. To promote the increase of green areas in urban areas, to increase the area to absorb air pollution. 4. Support the development of smart cities in environmentally friendly ways. Regarding the details of various laws, the EEC zone had laws separate from normal laws. Specific legislation is needed to provide details and guidelines for resolving the issue and provide clarity. SWOT Analysis resulted on strengths were

appropriately located. The government focused on solving environmental problems. It had a high potential to be a production base for industrial products. Availability of utilities, people pay attention to and are aware of the environment. There was a network of local communities that worked on environmental conservation. The weakness was that the local administration had not effectively managed pollution from industrial development. The database system on natural resources and environmental quality was not effective. Controlling the growth of the city was also ineffective. Opportunities: The Sustainable Development Goals are implemented. Promote and support the improvement of production processes to ensure quality agricultural products. Promote the development of transportation infrastructure. Limitations: Climate change affects natural resources and the environment.

Keywords: Balancing; Natural Resources and Environment; Eastern Economic Corridor

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 แก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ และการพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2559 มีมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development : EEC) เพื่อให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอนาคต (New Engine of Growth) มีพื้นที่ดำเนินงานใน 3 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาเมืองใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2559)

จังหวัดชลบุรี มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็น “เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภูมิภาค” เนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) โดยสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการพัฒนา ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด โดยมีเป้าหมายการพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์ ที่

สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงเป็นที่อยู่อาศัยที่กระจายความเจริญสู่เมืองหลักในภูมิภาค และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในพื้นที่การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วและการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ ทำให้มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ อย่างจำกัด เช่น ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรดิน และอื่น ๆ ปัญหาดังกล่าว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเชื่อมโยงกัน เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องจากประชาชนให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่าง เป็นระบบและการมีส่วนร่วมในการรับรู้ของประชาชน

ฉะนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีบทบาทที่สำคัญมากในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่กำลังเร่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจแผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปสู่สังคมอุตสาหกรรมและ โลจิสติกส์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ. ศ. 2560-2564, 2559) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญ ต้องสร้างความเชื่อมั่นขององค์กรในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของสังคมเมืองในอนาคต ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกจึงมีความสำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีผสมผสานคือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งสมมติฐานพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ 11 อำเภอ จังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้บริหารส่วนราชการ ปลัดอำเภอ และผู้นำชุมชน จำนวน 31 คน สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับประชาชนในระดับอำเภอ จำนวน 22 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน 1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ 2. ยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 ข้อ 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง เทปบันทึกเสียง และจดบันทึกในรายละเอียดเพิ่มเติมลงในสมุดบันทึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีในการลงพื้นที่ด้วยตนเองและผู้ช่วยงานวิจัยในการรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการติดต่อ นัดหมาย วันเวลา ขอบพบผู้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลกลับคืนมาตรวจทาน คัดแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ จดบันทึกสภาพทั่วไปของแบบสอบถามครบตามจำนวน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวทางการจัดยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 และ เพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และสำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 มีอาชีพทำงานองค์กรเอกชน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 รับราชการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 อาชีพรับจ้าง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และอาชีพประมง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และส่วนใหญ่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก รับรู้ทางโทรทัศน์ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รับรู้ทางหนังสือพิมพ์ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 รับรู้ทางวิทยุ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 และรับรู้ทางวารสาร จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้เข้าใจ ความหมายและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำรงคงอยู่คู่ชุมชนและพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก กระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ให้ความสำคัญกับการลดมลพิษ เน้นบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่ การป้องกันและลดความเสี่ยงจากอุบัติภัยสารเคมี พัฒนาระบบประกันความเสี่ยงของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อีอีซี ส่งเสริม

คุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนน่าอยู่ ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ป่าในเมือง เพิ่มพื้นที่ดูดซับมลพิษทางอากาศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) และเมืองการบินภาคตะวันออก ในรูปแบบที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ในส่วนยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เรื่องรายละเอียดของกฎหมายต่าง ๆ และสิทธิประโยชน์ โดยหากมองจาก “พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” หรือ “พ.ร.บ. EEC” จะพบว่า พื้นที่โซน EEC ได้มีกฎหมายแยกออกมาจากกฎหมายปกติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการต่าง ๆ ประกอบด้วย 1. กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน 2. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร 3. กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร 4. กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และ 5. กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เฉพาะเพื่อการอนุญาตให้คนต่างด้าวตามมาตรา 45 (1) หรือ (2) อยู่ต่อในราชอาณาจักร 6. กฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ 7. กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และ 8. กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ดำเนินการหรือผู้กระทำได้รับอนุมัติใบอนุญาต

4. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า ผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis แสดงให้เห็นถึง ด้านจุดแข็ง มีลักษณะที่ตั้งเหมาะสม รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพสูงในการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม มีความพร้อมทางสาธารณสุข ภาครัฐให้ความสนใจและตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ด้านจุดอ่อน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการด้านการจัดการมลพิษจากพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมการเติบโตของเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ ด้านโอกาส มีการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง ด้านข้อจำกัด มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก การแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในพื้นที่ EEC ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยต้องการทำความเข้าใจแก่ภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกันและกัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชัคตตริย ยะสวัสดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ในส่วนของกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมกับภาคีในพื้นที่ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีขั้นตอนในการดำเนินงาน จำนวน 8 ขั้นตอน คือ การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การจัดเวทีประชุมการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำ ชุมชน การจัดหาเอกสารเผยแพร่ การเผยแพร่แผนที่ทรัพยากรธรรมชาติการจัดทำ กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและติดตามความก้าวหน้า การนำกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐวรรณ สุนทรวิทธิโชติ (2556) เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามัคคี: กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วม การบำรุงรักษา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวัดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลำคลอง การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องในวันสำคัญ และการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. กระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก สามารถยกระดับการพัฒนาพื้นที่ต่อยอดสู่การเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของทวีปเอเชีย ที่เรียกว่า “ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก” โดยมีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ดังนี้ 1. พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีระดับสูง ร่วมกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการกากอุตสาหกรรม พัฒนาสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ กำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมให้ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ รองรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก เพื่อยกระดับ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น โดยขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล และบูรณาการเชื่อมโยงกันทั้งระบบทั้งท่าอากาศยาน 3 แห่ง คือ สุวรรณภูมิ ดอนเมือง และอู่ตะเภา และการขนส่งทางบก ทางราง ทางเรือ และทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นและเชื่อมโยงสู่พื้นที่โดยรอบและตลาดโลก 3. พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างสมดุลของการพัฒนา และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน โดยพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ โครงข่ายน้ำ (น้ำดิบ น้ำประปา) ระบบไฟฟ้า เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะ น้ำเสีย ให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ยกย่องระดับบริการสาธารณสุขทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยวและธุรกิจเพื่อสังคม 4. พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การจัดทำผังเมืองและการบังคับใช้ การสร้างสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น การพัฒนาประสิทธิภาพเทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยงในพื้นที่ การให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาเมือง รวมถึงการเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมดำเนินงานในกิจการของรัฐ หรือ (Public Private Partnership) หรือ PPP คือ การให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะในระยะยาว ซึ่งเป็นบริการสาธารณะที่ปกติแล้วรัฐจะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดหาเงินทุน การก่อสร้าง การดำเนินการ การบำรุงรักษา และการให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมืองการพัฒนาเมืองสำคัญในพื้นที่ EEC 5. ให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนเพิ่มขึ้นจากเดิม อาทิ ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับในอัตราร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 5 ปี ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญรัฐพร ยงวงศ์ไพบูลย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กไทยสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน พบว่า มิติที่ 1 มุมมองด้านการเงินมีผลต่อการจัดการอุตสาหกรรม สู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับเห็นด้วยมาก จากการสัมภาษณ์นั้นผู้บริหารลงความคิดเห็นว่าการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียวได้นั้นต้องมีการลงทุนด้านเครื่องจักร มิติที่ 2 มุมมองทางด้านกระบวนการจัดการภายในอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก การจะผลักดันองค์กรให้ประสบผลสำเร็จในการเป็นองค์กรสีเขียวได้นั้น จากการสัมภาษณ์ปัจจัยอยู่ที่การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มิติที่ 3 มุมมองทางด้านลูกค้าและสังคม ผลในระดับเห็นด้วยมาก จากการสัมภาษณ์ “สังคม” มีผลกระทบ

และมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์กรปรับตัวและพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน อีกทั้งการที่บริษัทเป็นองค์กรสีเขียวจะส่งผลดีแก่สังคมและชุมชนรอบองค์กร มิติที่ 4 มุ่งมองทางด้านการเรียนรู้และการเติบโต จากการสัมภาษณ์ พบว่าในปัจจุบัน การใช้สินค้าที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนองค์กร รวมถึงกระบวนการผลิตให้เป็นสีเขียว นั้น จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น และความคุ้มค่าให้แก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการศึกษานองนงนุช อักษรพิมพ์ และ จุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ (2565) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001: 2015) และระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ISO 45001: 2018) ของบริษัทจำหน่ายรถยนต์แห่งหนึ่ง ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี ในด้านประสิทธิผลบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในด้านผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า ผู้มีส่วนได้เสียมีความพึงพอใจมากที่มีการดำเนินงานตามมาตรฐาน ในด้านการบริหารจัดการ มีการจัดทำนโยบายไว้อย่างชัดเจน การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และในด้านการเรียนรู้และการพัฒนา มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของพนักงานอย่างต่อเนื่อง

3. ศึกษายุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า สิ่งที่คนจับตามองเป็นอันดับต้น ๆ คงเป็นเรื่อง รายละเอียดของกฎหมายต่าง ๆ และสิทธิประโยชน์ โดยหากมองจาก “พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” หรือ “พ.ร.บ. EEC” พบว่า พื้นที่โซน EEC ได้มีกฎหมายแยกออกมาจากกฎหมายปกติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการต่าง ๆ ประกอบด้วย 1. กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน 2. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร 3. กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร 4. กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข 5. กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เฉพาะเพื่อการอนุญาตให้คนต่างด้าวตามมาตรา 45 (1) หรือ (2) อยู่ต่อในราชอาณาจักร 6. กฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ 7. กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และ 8. กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ดำเนินการหรือผู้กระทำต้องได้รับอนุมัติใบอนุญาต ให้ถือว่าเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบาย EEC เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ ขณะที่สิทธิประโยชน์ที่ให้กับผู้ลงทุน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ลงทุนต่างชาติ ถือว่าให้สิทธิประโยชน์ที่ค่อนข้างมากทั้งสิทธิทางการเงิน การลงทุน ความยืดหยุ่นในการพาต่างด้าวเข้ามาอยู่อาศัย และกรรมสิทธิ์ในที่ดินว่าให้มากเกินไปหรือไม่ โดยเฉพาะกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่เปิดโอกาสให้ต่างชาติมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จากประมวลกฎหมายที่ดินปกติแล้ว จะไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิญญา ดิสสะมาน (2558) เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี พบว่า การจัดการความขัดแย้งทรัพยากรที่ดิน ควรบังคับใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น การบูรณาการบริหาร

จัดการที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐต้องทำอย่างเป็นระบบและมีองค์การที่เป็นกลางมาร่วมฟังปัญหาความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรน้ำมีกระบวนการตรวจสอบการแย้งชิงและเฝ้าระวังคุณภาพด้วยกันจากทุกภาคส่วนโดยร่วมกันกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา ในลักษณะเครือข่ายและสร้างต้นแบบปฏิบัติที่ดีในการรักษาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมประชาชนมีพื้นที่จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยมีกระบวนการริเริ่มปฏิบัติและจัดการจากแผนชุมชนก่อน เพื่อความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชิสณุพงศ์ พงศ์สินโชติ และคณะ (2560) เรื่อง การจัดการความรู้เชื่อมโยงกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่การจัดการดินและน้ำตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของเครือข่ายป่าชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า การเชื่อมโยงองค์ความรู้หลัก คือ แนวพระราชดำริป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เชื่อมโยงการอนุรักษ์ดินและน้ำให้เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยต้องมีกระบวนการนำพาคณะความรู้ให้เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และสร้างคุณค่าเพิ่มให้ชุมชนเกิดความรู้ใหม่ ๆ ดำเนินการจัดการให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาป่าชุมชนแนวใหม่ที่แตกต่างจากการปฏิบัติที่ผ่านมา เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างดีที่สุด โดยใช้ให้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

4. การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมากำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความชัดเจน ผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis แสดงให้เห็นถึง ด้านจุดแข็ง มีลักษณะที่ตรงเหมาะสม รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพสูงในการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม มีความพร้อมทางสาธารณูปโภค ประชาชนให้ความใส่ใจและตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ด้านจุดอ่อน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการด้านการจัดการมลพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมการเติบโตของเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ ด้านโอกาส มีการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน

คมนาคมขนส่ง ด้านข้อจำกัด มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบ และข้อตกลงไม่เกี่ยวข้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พศิน โยธาจันทร์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงงานอุตสาหกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงงานอุตสาหกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมากำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกำหนดหลักเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัส ขุนหนู และคณะ (2563) เรื่อง การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนตามหลัก SWOT Analysis ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง มีปัญหาที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณสุขภาคสาธารณสุขการ มีโอกาสได้รับการพัฒนาพื้นที่เนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืนและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางการพัฒนา คือ กำหนดพื้นที่ทำมาหากินและที่อยู่อาศัยของชาวบ้านให้ชัดเจน พัฒนาระบบพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้านและยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ให้มีความยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการแก้ไขโดยใช้หลัก การวิเคราะห์ TOWS Matrix ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก, กลยุทธ์เชิงแก้ไข, กลยุทธ์เชิงป้องกัน, กลยุทธ์เชิงรับ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนในอนาคต ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคาม ทั้งจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก โดยครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยีเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และเพื่อเป็นการต่อยอดโอกาสโดยใช้จุดแข็ง และ

หลักเลี้ยงจุดอ่อนต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ได้นำมาสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่คำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่และเกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งภายหลังจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ จึงได้มาซึ่งแนวทางอันเป็นข้อสรุป ดังต่อไปนี้ สามารถแสดงรายละเอียดในรูปแบบตาราง ดังนี้

	<u>Strengths</u>	<u>Weaknesses</u>
Opportunities	<p>(SO) การนำจุดเด่นหรือจุดแข็งมาผนวกกับโอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า ส่งเสริมแนวทางและมาตรการที่จะนำมาช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ต้นน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในภาคส่วนต่างๆ 	<p>(WO) การนำจุดแข็งมาดำเนินการร่วมกันกับปัญหาและอุปสรรคหรือปัจจัยคุกคาม</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดการและฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ประสบปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการกักของเสียอุตสาหกรรมและควบคุมการลักลอบทิ้งของเสีย ส่งเสริมพื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเมืองให้ได้ตามมาตรฐานสากล มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Threats	<p>(ST) การใช้ประโยชน์จากจุดแข็งภายในทั้งหมดเพื่อเอาชนะภัยคุกคามหรืออุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ จัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ 	<p>(WT) การนำจุดอ่อนกับปัญหาและอุปสรรค หรือภัยคุกคามมาไว้ด้วยกันในการเลือก WT</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม กำหนดและจำแนกเขตการผลิตทางการเกษตร พัฒนาเมืองและจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ทันสมัยและเอื้อให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้โดยชุมชนเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวม
2. การส่งเสริมความรู้เพื่อการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้ภาคประชาชนในช่องทางที่หลากหลายและต่อเนื่อง
3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทุกกระดับ และตลอดกระบวนการมีส่วนร่วม
4. กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับปัญหาแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการ จัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การ นำเสนอข้อมูลปัญหาความต้องการ การวางแผนงาน การดำเนินกิจกรรม และการควบคุมประเมินผล
2. การมีกลไกในชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การกำหนดกฎระเบียบ และข้อตกลงร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การสร้างวินัยต่อตัวเองเรื่องเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การเสนอนโยบายให้รัฐบาลสนับสนุนความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
6. ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมกับการทำแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน
2. ควรทำการศึกษากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการในพื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดความสมดุลแบบบูรณาการทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ
3. ควรมีการนำกระบวนการบริหารจัดการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน EEC ที่ได้ในครั้งนี้นำไป ดำเนินการวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชัคตตรัย รัชเสวีศักดิ์. (2559). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(3), 42-48.
- ชิสณพงค์ พงศ์สินโชติ และคณะ. (2560). *การจัดการความรู้เชื่อมโยงกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่การจัดการดินและน้ำตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของเครือข่ายป่าชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณัฐพร ยวงศ์ไพบูลย์. (2564). รูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กไทยสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(4), 1580-1593.
- ณัฐวรรณ สุนทรวิทธิโชติ. (2556). *การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามัคคี: กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน* (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นนุช อักษรพิมพ์ และจุฑาทิพย์ ชมพันธุ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001: 2015) และระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ISO 45001: 2018) ของบริษัทจำหน่ายรถยกแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 18(2), 18-35.
- พลิน โยธาจันทร์. (2562). มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงงานอุตสาหกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(2), 357-380.
- วิทวัส ขุนหนู และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านแหลมนาวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(1), 33-57.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้นจาก chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://www.nesdc.go.th/download/plan12/สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่12.pdf
- อภิญา ดิสสะมาน. (2558). แนวทางแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 11(2), 60-75.